

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۲۳/۰۸/۱۳

سید عظیم حسینی

تاریخچه تجارت کابل

قسمت سوم

با انتقال پایتخت بوسیله تیمورشاه به کابل، اقشار، اقوام، اصناف و اراکین دولتی نیز به کابل آمدند. درین زمان کوچه ها و گذرهای شهر به نام های خاص باز سازی و موسوم گردید، مانند کوچه سردارمحمد جان خان، گذرقاضی فیض الله، کوچه اچکزایی ها، موصلی ها، مرده شوی ها، و همین گونه گذرهای گوناگون و فراوان که هر کدام بازگوکننده اقامت پیشه وران و کسبه کاران بوده مثل گذر شمعریزها، بازار مسگرها، زرگرها، سراجی، تنورسازی گاه فروشی مسمی گردید، که همین ویژگی ها میتواند مورد پژوهش قرارگیرد. یکی از موارد بسیار قابل توجه این بود که درهریک ازین گذرهاوکوچه ها همه افزار و آلات مورد نیازمردم بگونه بسیارخوب تولید میشد. کاریکه امروز کاملاً از رونق افتاده است، وازدایرة تولید خارج ودرمحدوده واردات از خارج قرارگرفته است. ازکهن ترین پیشه های معمول مردم کابل، آهنگری بودکه کوچه نیز بدان مسمی بود، درینجا خردادی وریخته گری تمام افزار دهقانی وکارآمد درزندگی مردم، تولید وساخته میشد، بآنکه ماشین خانه دولتی فعال بود، اما نیاز های مردم از بازار تهیه میگردد. انواع بیل واسبار وفال، یوغ، تبرزین، انواع انبوروچکش، مارتول وکرایبی، آهن جامه تعمیرات وسایل مسگری وسایر پیشه ها ساخته میشد که خلیفه رحمن ازآهنگران مشهور بود. خلیفه

د پانو شمیره: له 1 تر 5

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی دلیکنیزی بنی پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرولو مخکې په خیر و لولئ

رجب و خلیفه کجونیز از آن جمله بودند در حالیکه استاد یعقوب و محمد عثمان از باشی های

خلیفه رحمان آهنگر در بازار آهنگری

ماشین خانه بودند. در کابل حدود یکصد و بیست دکان آهنگری موجود بود. بدین گونه انواع پیشه های دیگر مثل لنگی بافی، قنایز و انواع دستمال ها که در سراسر کشور مورد استفاده بود. لنگی های کابل در نفاست بینظیر بودند چنانچه با تولید لنگی

های چنداولی بازار ورود لنگی های خارجی مثل مشهدی و پشاور کساده بود، چنانکه میگفتند لنگی های چنداولی از حلقه انگشتر عبور میکردند. همین طور قنادی که انواع لوز و مתיایی و بغلاوه و شکرپاره و انواع مرباها، نقلها، قندها، مثل قند سراب، قنداعلی و حلوهای گوناگون و شربت های متنوع را میساختند. عطاری و طبابت نیز پیشه دیگری بود که به ساختن دواها و سایر نیاز های بیماران تجویز صورت میگرفت. در بازار سرچوک دواخانه کاملی وجود داشت که کامل گولی هایا تابلیت ها، مرجم ها و مالیدنیها بود و نیز گیاهای دارویی که بیشتر تجویز میگردد. عبدالخالق عطار عبدالوهاب و بجو بایی و ارجن و شماری دیگری به اینکار میپرداختند. از طبابت های معمول دیروز میتوان از عملیات های فلکلوری نام برد که گرفتن خون، شاخک شاندن و کدوگک شاندن بود و بیشتر به وسیله سلمانی ها انجام میشد. کلچه پزی پیشه دیگری بود که در بازار شاهلی (بازار ارگ) و شور بازار رواج داشت که کلچه های تاپه یی، خربوزه یی، دولا و قاغک را عرضه میکردند که حاجی ایوب، حاجی جوره بای، محمد عمر و حاجی عبدالله از کلچه پزان ماهر بودند. زرگری در قدیم بادت صورت می گرفت، بعد ها ماشین به میان آمدوسیت های بسته که از هندوستان میامد رونق پیشین را از بین برد. باید یادآور شد که کار قدیم کابل با دست صورت میگرفت و شامل نگین شانی، نقش کاری و قالب کاری بود. زرگری کابل ساده کاری بود با ورود مال خارجی زرگرها دست از کار کشیدند. حاجی محمد امان از زرگران مشهور بود.

در گذشته مریله کاری رایج بود که از چین به اینجا سرایت کرده بود که شامل سیم کاری و ظریف کاری بود. یکی از پیشه های دیگر، نانپزی بود که با استفاده از داشها و نانوایی ها

نان می پختند که تنورهای آنها

در گذر تنورسازی ساخته می شد و انواع نان و نیز برای عروسی ها مالیده را آماده میکردند. [۶]

تنورسازی یکی از حرفه (کسب یا صنعت دستی) های مردم کابل بشمار میرفت که از گل رس تهیه میشد. عمدتاً تنور از نگاه اندازه مختلف بود، که یکی دو نوع آن

برای نانوایی های شهر که اندازه آن از تنور های که برای مردم میساختند بسیار

بزرگتر بود، و نوع سومی و چهارمی تنور به اندازه کوچکتر برای فامیل ها ساخته میشد. با وجود تغییرات بزرگی که در نحوه زندگی مردم رخ داده و سایر امکانات تخنیکی نیز میسر است، بآنهم این حرفه اصالت خویش را حفظ نموده

و از نیاز های مبرم مردم محسوب میگردد زیرا مردم با انواع نان خاصه، پره کی، جوره ئی و روغنی عادت دارند و آنها را می پسندند، به همین دلیل از اهمیت تنور و نانوایی کاسته نشده و در الویت های اقتصاد شهری قرار دارد. همین حالا هم دستگاه های ساختن تنور در کوچه تنورسازی که بین شهرنو و باغ زنانه قرار دارد فعال است. "پوستین دوزی که در گذر پوستین دوزها بود، با استفاده از پوست بز و میش بدست می آوردند. پوستین را به دو قسم آش میدادند که یکی آش دستگی و دیگرش سنگی آبی، آش میدادند بعد از شستشو

وتراشکاری، بدوقسم پخته بی و ابریشمی بوسیله زنان ساخته میشود و دوخت آن به دوشکل لیسه کاری و پرکاری صورت میگرفت. از پوستین درکابل جاکت، واسکت، کرتی، چارق و غیره می ساختند. یکی دیگر از پیشه ها شمع ریزی بود که درکوچه شمعریزها برپا بود که از موم و چربوی گوسفند، فلیته ها میساختند و به اندازه یک انگشت و بعد آنرا قیچی میکردند و شمع ساخته میشود. گلسازی پیشه دیگری بود که برای محافل عروسی وزینت تخت خینه شاه و عروس ساخته میشود. این کار با استفاده از قالبهای چوبی تهیه میشود طوری که موم را در آن آب کرده و رنگ را با آن می آمیختند و در قالب ها جابجا میگردید، بعد با فرو بردن قالب ها در آب، گلها از آن جدا میشود. ماما پیرو گلساز بود که در شوربازار کابل دکان داشت [۷].

تولیدات صنایع شهر کابل بر علاوه ضرورت شهریان کابل به اطراف کشور هم فرستاده میشود از قبیل:

1. لنگی ابریشمی، قنویز و شال.
2. انگشتر، کره، پازیب، زیرگوشی، گلوبند، ماتیک از نقره و طلا.
3. بیل، کلند، زنبیل .
4. دیگ خوردوکلان، غوری، بشقاب، کاسه، صراحی، پتنوس، آفتابه و لگن، قره آفتابه، سطل، سماوار، چایجوش، گیلان از مس و برنج.
5. قند سراب، قند سیاه، شیرینی باب لوز، شیرپیره، و غیره.
6. پیزار عادی، پیزار زری، کفش زنانه، مردانه، و طفلانه.
7. شمع های خورد و کلان.
8. شانه چوبی.
9. صابون کالاشوئی.
10. دروازه، کلکین، ارسی، صندلی، چارپائی و صندوق

تولیدات شهر کابل در بازار عرضه میگردد. حتی نام کوچه ها و بازار هر نوع تولیدات تا امروز هم در گذرها و بازارها به همان نام یاد میشود.

فابریکه ها و دستگاها:

1. کارخانه کلاه سازی.
2. ماشین آلات به جهت ساختن دوربین ها.
3. کارخانه باروت سازی.
4. کارخانه ساختن ماشین برای گلاباتون ویراق.
5. کارخانه قالین بافی.
6. کارخانه تولید پرده.
7. کارخانه چادردوزی.
8. کارخانه پرزه جات وسایل حربی.
9. کارخانه تیزاب سازی
10. کارخانه صحافی.
11. کارخانه کلچه ونان قاق.
12. کارخانه شیشه سازی.
13. کارخانه سوزن سازی.
14. کارخانه آجر پزی و گچ پزی.
15. کارخانه فرش سنگ و حجاری.
16. کارخانه نجاری و بنائی.
17. کارخانه تولید آلات موسیقی حربی.
18. کارخانه عصارى.
19. کارخانه گوگرد سازی.
20. کارخانه نساجی و پشمینه بافی.
21. کارخانه طباعتی.

ادامه دارد